

En republikansk skattereform?

Artikel av Stefan de Vylder publicerad på www.amerikaanalys.se den 23 februari 2017
länk: www.amerikaanalys.se

Det väckte stor uppmärksamhet när finansmannen och mångmiljardären Warren Buffett för några år sedan avslöjade att hans sekreterare betalade en dubbelt så hög andel av sina inkomster i skatt som han själv (35,8 respektive 17,4 procent). Marginalskatten på amerikanska löntagares arbetsinkomster blir även vid relativt blygsamma inkomster – drygt 40.000 USD om året – 39,6 procent, men den högsta skatten på kapitalinkomster och reavinster är 35 procent. För tillgångar som ägts i mer än ett år är den skatt som Warren Buffett och andra betalar bara 15 procent. Likartade förhållanden gäller de flesta OECD-länder. Skatten på arbete är genomgående högre än på kapitalinkomster och reavinster. Det är i regel dyrt att arbeta men billigt att vara förmögen.

Blogginlägget är författat av Amerikaanalys nya gästbloggare: Stefan de Vylder.

Den arvsskatt som Donald Trump sagt sig vilja avskaffa inträder först om arvets storlek överstiger 5,45 miljoner USD. Men USA:s rika betalar, i motsats till t.ex. Sveriges, höga fastighetsskatter. Det finns en ofantlig mängd kryphål i USA:s krångliga skattesystem. För låginkomsttagare finns det också ett antal skatterabatter som i praktiken gör att nästan hälften av USA:s löntagare inte betalar någon federal inkomstskatt. Inte sedan Ronald Reagans gigantiska skattesänkningar för trettio år sedan har det skett några egentliga skattereformer. Många amerikanska administrationer har sagt sig vilja både förenkla systemet, bredda skattebasen och minska antalet kryphål, men inget substantiellt har gjorts. Snarare har både krånget och kryphålen ökat.

Ett av Trumps centrala vallöften på skatteområdet var att sänka alla inkomstskatter, framför allt för höginkomsttagare. Detta kommer med största sannolikhet att godkännas av Kongressen. Men de stora reformer som den nya administrationen sagt sig vilja genomföra gäller inte skatten på arbete utan på företag och på USA:s motsvarighet till vår moms. Och här upphör enigheten bland republikanerna och, inte minst, i det amerikanska näringslivet.

Bolagsskatter

Konstruktionen av USA:s bolagsskatt är lika ovanlig som snårig. Skattesatsen på 35 procent av företagets vinster är den högsta i hela OECD, men framför allt för de transnationella företagen finns det utmärkta möjligheter att slippa betala. I procent av BNP är USA:s inkomster från bolagsskatt knappt två procent, vilket är ovanligt lite inom OECD. Vinstrika storföretag som Apple och Microsoft betalar i stort sett ingenting i USA.

Sätten att undvika skatt är många. Exempelvis kan företagen låta registrera huvudbolaget i ett skatteparadis. De kan också bilda dotterbolag i lågskatteländer och med hjälp av interna transaktioner föra över en stor del av vinsterna dit. En egenhet i den amerikanska skattelagstiftningen är att de vinster som USA-ägda dotterbolag gör utomlands beskattas om vinsterna tas hem till USA. Företagen får då dra av den skatt de redan har betalat i värdlandet, normalt ett lågskatteland. Om ett amerikanskt företag som är registrerat i till exempel Irland gör en vinst på 100 miljoner måste det betala en irländsk bolagsskatt på 12 miljoner (om det inte har förhandlat sig till ett förmånligt skatteavtal med Irland). Skulle vinsterna tas hem och investeras i USA måste företaget betala 23

miljoner – 35 minus 12 – i amerikansk bolagsskatt. Många väljer därför av skatteskal att låta pengarna stanna kvar utanför USA. Det uppskattas att tillgångar på kanske två tusen miljarder dollar ligger och skvalpar utomlands. En del av dessa tillgångar skulle förmodligen repatrieras om den extra skatten i USA togs bort, och Donald Trumps slagord America first ligger helt i linje med storföretagens krav på skatteamnesti.

Ett tydligt löfte från Donald Trump, med stöd från hela det republikanska partiet, är att sänka bolagsskatten till 20 eller rentav 15 procent. Ett annat förslag, populärt i näringslivet och bland ledande republikaner, är att låta företag skriva av alla investeringar samma år de görs. De föreslagna ändringarna skulle komma till rätta med vissa avarter. En sänkning av bolagsskatten skulle till exempel försvaga incitamenten att etablera dotterbolag, eller rentav moderbolag, i allehanda skatteparadis. Att låta företagen skriva av alla investeringar omedelbart skulle eventuellt stimulera produktiva investeringar i maskiner och ny teknik. Nyckelfrågan är hur allt detta ska finansieras, och här upphör enigheten. Dock har båda de huvudförslag som diskuteras – importtullar eller en border adjustment tax – udden riktad mot import.

Importtullar?

Mycket har sagts och skrivits om Donald Trumps hot om importtullar på allt från 20 procent på all import, 35 procent på varor från Mexico till upp till 45 procent import från Kina. Siffrorna fladdrar på Twitter. Trump har antytt att tullar på import från Mexico skulle innebära att Mexico finansierar den planerade muren. Men det stämmer inte. De som betalar blir konsumenterna i USA, och de största förlorarna skulle återfinnas bland amerikanska låginkomsttagare, som konsumerar en mycket högre andel av sina inkomster på importerade varor än höginkomsttagarna. Till exempel utgörs 98 procent av försäljningen av enklare konfektionsvaror av import, och enligt uppgift är cirka 70 procent av alla hårda paket som ges bort till amerikanska barn till jul made in China. Lågpriskedjor som Walmart är helt beroende av import, liksom de elektronikföretag som säljer datorer, smartphones och teveapparater.

En stor del av den amerikanska fordonsindustrin är idag intimt sammanlänkad med underleverantörer i Mexico. Innan en bil är färdigmonterad – i USA eller i Mexico – kan delar av bilen ha korsat gränsen många gånger. I dagens globaliserad värld, med värdekedjor i vilka en färdig produkt kan innehålla komponenter från dussintals olika länder, är tullar ett minst sagt trubbigt vapen. Höga tullar skulle inte återskapa många fabriker i USA, men riskera att tvinga importberoende företag att slå igen. Samt fördyra jularna för alla amerikanska familjer.

En ytterligare komplikation med klassisk protektionism i form av höjda tullar är att andra länder torde slå tillbaka. Dessutom strider tullar av det slag som Donald Trump har aviserat mot regelverket inom världshandelsorganisationen WTO. Trumps vallöften om höga importtullar – och till råga på allt differentierade beroende på ursprungsland – är uppenbart oförenliga med ett fortsatt amerikanskt medlemskap i WTO. Att tvingas lämna WTO torde vara svårsmält för den traditionellt frihandelsvänliga republikanska kongressmajoriteten.

Det nyprotektionistiska alternativet: *border adjustment tax*

Som nästan enda OECD-land saknar USA moms. I stället finns en skatt som påminner om vår gamla oms, omsättningsskatt, som utgår i procent av försäljningspriset men som inte erbjuder de avdragsmöjligheter för ingående skatter som momsens baseras på. Den-

na sales tax är en skatt som erläggs till delstater och även kommuner. Skattesatsen varierar kraftigt mellan olika områden, och är en något märklig konstruktion som bl.a. innebär att skattens storlek varierar beroende på om en viss vara är tillverkad inom den egna delstaten eller ”importerad” från en annan delstat. Över dessa delstatliga och lokala skatter har den federala regeringen ingen kontroll.

Det skatteförslag som ledande republikaner, med Paul Ryan spetsen, sedan länge har propagerat för går under namnet border adjustment tax och innebär i korthet att amerikanska exportörer slipper betala skatt på alla vinster som görs på försäljning utomlands. En ren exportsubvention, om man så vill. Däremot – och detta är förslaget mest drastiska ingrediens – skulle amerikanska importörer inte få dra av några som helst kostnader för importerade varor, inte ens för import av insatsvaror för vidareförädling i USA. Om företagskatten sänks från 35 till 20 procent, vilket förefaller troligt, innebär förslaget i praktiken en skatt på 20 procent på alla importerade varor. Alla kostnader i USA får dras av, men inga kostnader utanför landets gränser.

I Donald Trumps föreställningsvärld innebär andra länders användning av mervärdesskatt en diskriminering av amerikansk export. Men det är fel. Moms är inte en skatt som gör åtskillnad mellan inhemska och utländska varor, och har aldrig ifrågasatts av WTO. En exportör möts av exakt samma skattesats som konkurrenterna i importlandet, och alla får dra av ingående moms. Det råder dock ingen tvekan om att en border adjustment tax skulle strida mot WTO:s regelverk, om än på ett något mindre genomskinligt sätt än importtullar. Om förslaget antas torde det komma att ifrågasättas av USA:s handelspartners, som kan ges rätt att tillgripa straffåtgärder mot export från USA. WTO:s tvistlösningsorgan, appellate body, är dock en kvarn som mal långsamt, och republikanska tillskyndare av skatten räknar med att kunna förhålla processerna och vara kvar i WTO. Trump själv har dock markerat att han kan tänka sig ett amerikanskt utträde ur WTO.

Föga förvånande jublar många exportföretag över förslaget samtidigt som företag som är starkt beroende av import är på krigsstigen. I likhet med införandet av tullar skulle reformen tvinga fram kraftiga prishöjningar för amerikanska konsumenter, och förmodligen också rader av konkurser i importintensiva branscher och företag. En följd av införandet av en border adjustment tax torde bli ökad amerikansk export och minskad efterfrågan på utländska varor. Enligt vissa ekonomer skulle den amerikanska dollarn därmed stärkas så kraftigt att höjningen av importpriserna rentav skulle utebli. Att valutaeffekten skulle bli så stark är dock tveksamt. Kombinationen av en border tax och en ”skatteamnesti” för amerikanska företags tillgångar utomlands som repatrieras torde dock resultera i en mer eller mindre drastisk förstärkning av dollarkursen (vilket vore en biverkan som inte skulle välkomnas av amerikanska exportörer).

Återverkningar på världsekonomin

Bland de största förlorarna på en protektionistisk amerikansk handels- och skattepolitik finns de låg- och medelinkomstländer som hittat nischer i de globala värdekedjorna. Nya handelshinder skulle slå hårt mot sysselsättningen inte bara i Mexico utan i länder som Kina, Vietnam och Bangladesh. Riskerna för ett omfattande handelskrig mellan bl.a. USA och Kina kan inte uteslutas. Vad gäller effekterna av den uppgång i dollarkursen som en ny amerikansk skattepolitik åtminstone på kort sikt skulle föra med sig finns det många förlorare bland de låg- och medelinkomstländer som är skuldsatta i dollar, och som redan har sett den reala skuldbördan växa. Till detta ska läggas de räntehöjningar som kan förväntas, med början i USA. Bland vinnarna på en stigande dollarkurs

finns det en självklar segrare, nämligen världens i särklass största innehavare av amerikanska statspapper: Kina. Och det var kanske inte Trumps mening.

En omöjlig ekvation

USA:s ekonomi ligger idag ganska nära full sysselsättning. Summan av de utlovade skattesänkningarna, militär upprustning, en stor mur mot Mexico och annan infrastruktur och en nyprotektionistisk handels- och skattepolitik torde inom kort utsätta den amerikanska ekonomin för överhettning. Ekvationen går inte ihop, speciellt inte om ett antal miljoner mexikaner deporteras. Vad gäller framtiden är det idag omöjligt att säga vilket förslag till skattereform som republikanerna kommer att lägga fram. Trump har ofta uttryckt sin skepsis mot en border adjustment tax; det låter alldeles för komplicerat, brukar han säga, och troligt är att han inte riktigt har förstått vad skatten skulle innebära. För flertalet republikaner torde dock en dold protektionism vara att föredra framför Trumps skyddstullar.

Mycket kan hända. Det finns goda skäl att återkomma till frågan när det finns konkreta förslag att diskutera.

Stefan de Vylder